בעזהש"ת

ספר

מלחמות השם

חלק י"ז

התעוררות לזהירות בעניני ספרי תורה תפילין ומזוזות. קריאה לראשי ישיבות ומנהלים. סיפורים נוראים בענין מזוזות.

❖

קול קורא'ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת
שיצאו לאור בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת

❖

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו - שנת תשנ"ג

חברה מזכי הרבים העולמי

בנשיאות הרה״ג מוה״ר
רבי שלום יהודה גראס שליט״א
רב דקהל ״מגן שאול״ ד״האלמין״
ור״מ בישיבה וכולל ״בית ישעי״
״מכון להוראה בשחיטות ובדיקות״
c/o RABBI S.Y. GROSS, 4711 12th Ave., Suite A-5
Brooklyn N.Y. 12119

די וויכטיקייט פון כשר׳ע מזוזות

א רוף צו רבנים

אינהאלט

א. א רוף צו תשובה .... יט
ב. סדר התשובה .... כ
ג. סדר התענית .... כ
ד. דער תיקון ווען ספרי תורות ווערען פארברענט רח״ל .... כב
ה. פסולע ספרי תורות .... כג
ו. אן אויפרוף צום ציבור .... כג
ז. פערציג טויזענט אידען האבען געלייגט פסולע תפילין .... כד
ח. נישט ערליכע סופרים .... כו
ט. מענטשען גייען אין פאפירענע תפילין .... כו
י. תפילין סעט — אן מזוזה סעט .... כו
יא. תקנה קעגן וואקסענדע מכשולות
אויפרוף צו ראשי ישיבות און מנהלים .... כז
יב. די תפלין האבען אים געהאלפען מיט קינדער .... כח
יג. די מורא׳דיגע טראגעדיע — דורך נישט באקוקען די מזוזה! .... כט
יד. מדה כנגד מדה .... כט

— א —

א רוף צו תשובה

די לעצטע פאר יאר האט פאסירט פילע אומגליקען פיזישע און גייסטישע. צענדליגע ספרי תורות זענען ל״ע פארברענט און גערויבט געווארען. ווי אויך הינדערטער פארען תפילינ׳ס, מיט אנדערע ספרי קודש און ווערט פין שווערע טויזנטער ראלארען, צוזאמען מיט א רייע בתי מדרשים, ישיבות, און תלמוד תורות, ווי דער קול תורה ותפלה האט אפגעקליגגען פין פארטאגס ביז די שפעטער נאכן שעה׳ן, ווענען טאטאל פארניכטעט געווארען ל״ע.

אידען מאמינים בני מאמינים ווייסען און גלייבען אז קיין שום פאסירונג ארער אומגליק ת״ו איז נישט קיין צופאל כפרט ביי אומגליקען ביי תשמישי קדושה נאך דערצו אין אזא גרויסען פארנעם אזוי אפט.

דער הייליגער רמב״ם שרייבט אין אנהייב הלכות תענית אז די ווערטער „אם תלכו עמי קרי״ וואס שטייט ביי די תוכחה באדייט, דאס אויב מען וועט אנהענגען די אומגליקען וואס ווערען צו געשיקט פין הימעל אז עס איז בלויז א צופאל, דעמאלס פירט אויס רעד פסוק ווייטער וועט השי״ת מערען צו שטראפען ת״ו.

קומט אויס לויטן רמב״ם (וואס איז ווי באקאנט פון אונזערע גרעסטע הלכה אוטאריטעטען), אז דער שטראף פאר נישט בארעכענען זיך באצאטענס ווען עס פאסירט ח״ו ל״ע א פלוצלינגדיגען אומגליק, און טוהן הלכה למעשה צו פארעכטען דעם פעלער וואס האט צו געברענגט דעם טראגעדיע. לויט די אנווייזונגען פין די ספרים הקדושים וואס זענען געווידמעט אדויסצוגעבען דעם אורטייל אויף יעדען סארט אומגליק ת״ו וואס מען דארף זיך פארנעמען ביי זיך און ביי די גאנצע בני בית אויף להבא.

צ.ב.ש. א) אויב ח״ו עס פאסירט אומגליקען ביי קליינע קינדער וואס זענען רייד פון ווינד, דארף מען ערשטענס באקוקען די מזוזות, שבת לב:. ב) דערנאך דארף מען שטארק נאך קאנטראלירען אויב די אייגענע ציצית און זויך פין די קינדער זענען געמאכט הונדערט פראצענט עפ״י הלכה (טו״י. שזירה לשמה, מצמר), (שבת לב: ועיין בספרי גדולי יהודה על ה׳ ציצית באריכות). ג) דארף מען נאך קאנטראלירען די עסען וואס מען פיטערט דערמיט די קליינע קינדער ווי „סימילאק״ (Similac) און אנדערע פורמולאס, (אחרון ביי „פיקוח נפש״) ווייל ווי באוואוסט זענען זיי געמאכט פון „חלב עכו״ם״ און ענטהאלטען אויך א מישוג פון „חלב״ (אויסער סויאלאק און isomal וואס איז געמאכט פון געוויקסען וואס זענען ריין פון „חלב עכו״ם״. וועגן אנדערע חששות זענען מיר נישט אינפארמירט). ועיין בספרי מנחת יהודה באריכות.

ד) דאס גלייכען דארף מען גוט דורכשטודירען אלע שפייז פראדוקטען וואס קומען אריין אין שטוב סיי פאר קינדער סיי פאר ערוואקסענע אויב עס איז טאקע ריין הונדערט פראצענט פון אלע חששות אין כשרות, איינגעשלאסען

גלייכצייטיג די ערנסטע חשש פון ווערים וואס איז זייער אקטועל ביי אסאך פראדוקטען צ.ב.ש. מעל, לאקשען, און פערפעל, רייז, איבערהויפט זימער דארף מען זיין ווייער פארזיכטיג זיי נישט צוה אלטען אויף א ווארעם פלאץ ווייל די ווארעמקייט פאברייצירט ווערים, אפילו דאס שאכטעל איז פארמאכט.

ע"כ איז די עצה דערצו: זימער צו האלטען אין רעפריזשערעיטער, און ווינטער צו האלטען פארמאכט אין גלאזענע באטליך, אפילו באנדליך איז אויך וויכטיג צו האלטען אין גלאזענע כלים, די פאלגענדע גרינצייג און פרוכט דארף מען בודק זיין פארען עסען: 1. ברוסל ספארס, 2. גרינע ארבעסן, 3. לעטערס (סאלאט), 4. מאלינעס (רעספבערים), 5. ניסען, 6. קשו־ניס (Cashew-Not) טאר מען נישט עסען גאנצער הייט נאר מען זאל דאס צונעמען, און זאל באקוקען צו עס איז איינגאנצען זויבער, און אויב ער וועט טרעפען שווארצע פינטלעך דארף ער דאס אראפ נעמען ווייל דאס איז ווערים (ח"א) 7. ספינאט, 8. קאליפלאר, 9. קרויט, 10. שוועמלעך (מאשרום). (ועיין בספרי נפש ישעי' עמוד רפ"ט באריכות, ובספרי דיני דגים ותולעים שיצא לאור בקרוב).

ה) מען טאר אויך נישט פארגעסען דעם וויכטיגען פרט פון צניעות וואס האט זייער אסאך צו זאגען אויף אלע סארטען אומגליקען (תסן חיים באגרת הידוע. ד"ה מקאלאמייע בכל ספריו. ועיין בספרי מדריך לצניעות באורך נפלא).

— ב —

סדר התשובה

כדי דער ברייטער המון זאל האבען א שטיקעלע באגריף וואס דאס באדייטען די אלע תעניתים וואס ווערען געברענגט אין די פוסקים, ווי אויך אין די מוסר ספרים, און די ערשטע רייען פון די סידורי התשובה, וואס פון דעם קען מען זיך אויפדריבגען אז דער קלימאקס פון תשובה איז צו פאסטען, בפרט ווערט דאס אויסגערעכענט ערשט אין אלע תשובה ספרים ווען עס מאכט זיך ח"ו א בזיון פון א ספר תורה צ.ב.ש. א ס"ת וואס איז אראפגעפאלען ח"ו. (ועיין במג"א או"ח סי' מ"ד, ועיין עוד בשו"ת אבני צדק, אמרי א"ש או"ח סי' ו', באר משה ח"ד, באר שבע דף ל"ז, בית היוצר סי' י"ד, ברכ"י יו"ד סי' רפ"ב, דברי חיים יו"ד סי' נ"ט, הרי בשמים מהדו"ת קל"ט, זכור לאברהם ערך ס"ת, חיים שאל סי' י"ב, מהר"י הכהן סי' ל"ז, משנה הלכות ח"ר סי' ק"ל, נפש חי' ועוד (ובספר מנחת ש"י הארכתי בזה באריכות), אדער תפילין וואס איז אראפ־געפאלען, און אפילו מזוזות לויט טייל פוסקים (ועיין במזוזות שלר.) אין דער גרעסערער חלק פון די תשובה געווידמעט ווי אזוי אומצינייזן ווענען פאסטען, האב איך געהאלטען פאר א רעכטע שריט צו ציטירען פון די דברי חז"ל (תענית יב, רמב"ם ה' תענית פ"א ה' י"ז) טואו"ת תקס"ט, תקע"ה) וואס טועהן אונז ערקלערען וואס זענען די מאטיוועז פון גוזר תענית זיין.

— ג —

סדר התענית

אין דעם באשטימטען פאסט טאג וואס מען האט גוזר געווען אויפן ציבור זענען זיך צוזאם געקומען אין ביהכ"נ ביי"ד און די זקנים צוזאמען מיטן גאנצען ציבור דאס ערשטע האבען בי"ד און די זקנים אונטערזוכט און געפארשט אלע מכשולות וואס עקזעסטירט אין די שטאט, דאס האט געדוארט א האלבען טאג, און זיי האבען מתקן געווען תקנות אפצוטוען אלע מכשולות פון עבירות.

דער בי"ד דארשענט און ווארענט און פארשט נאך די אלע וואס רויבען געלטער, און טועהן זיי אפשיידען פון כלל ישראל, דערנאך שטארקען זיי אויף די געוואלד"ס מענטשען וואס טעראריזירען יעדען וואס איז אין ווידערשפראך מיט זייערע פרענציפען און ווילען נישט אויספאלגען זייערע פארלאנגען, טוט זיי דאס בית דין שטארק רערנידערען. דאס זענען די פונקציעס פון ערשטען האלבען טאג, דעם צווייטען האלבען טאג לייגט מען אין די תורה מענינא דיומא און מען דאווענט און מען זאגט ודוי און מען טוט תשובה.

פון די הייליגע ווערטער פון די חז"ל קענען מיר זיך פיהל לערנען. 1. ערשטענס אז דאס עצם פאסטען איז בלויז א טפל שנמס סדר היום, 2. דער עיקר איז תשובה טוהען אינערליך מיט חרטה געפילען אויפן עבר, און א פעסטען באשלוס אויף להבא. 3. דער צענטראל פונקט סוג'ם יום התענית איז די אויפגאבע פון די פאלק'ס מנהיגים ורבנים גוט נאכצופארשטען אלע עבירות וואס זענען אקטועל און דער צייט פון די טראגישע געשעהנישען. 4. נאך טוהען מיט אנטנעמען פון די גאלדענעם לשון פון רמב"ם. אז דאס רויבען און טעראריזירען איינער דעם אנדערען ווענען אייגענע פאליטישע אינטערעסען, בפרט ווען עס האנדעלט זיך ווענען פון אנשים מכובדים מנהיגי העדה איז שקול קעגען אלע אנדערע עבירות.

יעצט טייערע אידען! לאמיר ערנסט א טראכט געבען צו זענען מיר טאקע יוצא א. יום התענית מיט פאסטען בלויז. און דער צייט וואס די גמרא מיטן רמב"ם מיטן טור פאסקענען אלע אז דאס איז בלויז א טפל און דער עיקר איז דאס אויבענדערמאנטע. און קיינער איז נישט מחולק דערויף.

ע"כ איז לפחות יעדער יחיד פאר זיך מחויב זיך מתבונן צו זיין פארוואס האט השי"ת צוגעשיקט די לעצטע צייטען אזוי־פיהל טראגעדיעס נאכאנאנד, און מתקן זיין ביי זיך אין שטוב ווי ווייט מעגליך אלע הינדיכטען וואס נויטיגען זיך פארבעסערונגען, צ.ב.ש. לאזען בודק זיין די מזוזות, און תפילין, (זע ווייטער בשם הגה"ק ר"י גרינוואלד) און אויך ספרי תורות וואס זענען לייעדער ווייטער פעלער האפס, און די אלע אויבענדערמאנטע זאכען, כדי צו פארגרינגערען פארען יחיד האבען, מיר צוזאם גענומען אויף איין פלאץ די מכשולות פון כשרות און צניעות, מיט מזוזות, ציצית, חינוך, און אפגעדרוקנו מיט די פאלגענדע נעמען, א) נפש ישעי', ב) מנחת יהודה, ג) קדושת בנות ישראל, ד) מדריך לצניעות, ה) חינוך ישראל סבא, ו) מזוזת שלר על ה' מזוזה, ז) גדולי יהודה על ה' ציצית, ח) מנחת שלו'. ט) הלכה למשה על מכשולות שונות, י) שו"ת וכתו זכחי צדק על יו"ד ח"א, ועוד.

צו דעם צוועק האבען מיר גערעכנט פאר פאסיג צו ציטירען די אנווייזונגען פון הגה"צ המ"פ ר"י גרינוואלד זצ"ל. ווי אזוי זיך צו פיהרען אין די צייט פון שריפות ספרי תורה רח"ל.

— ד —

דער תיקון ווען ספרי תורות ווערען פארברענט רח"ל

אין שו"ת זכרון יהודה פון הגה"ק מוהר"ר יהודה גרינוואלד אבדק"ק סטמאר זצ"ל (ח"א סימן מ"ד) שרייבט ער צו די שטאט טאשנאד וואס דארט זענען פארברענט געווארען אין שנת תרע"א 2 ספרי תורות, עטליכע טליתים און תפלין, מיט סידורים און אנדערע הייליגע חפצים, אז די תיקונים אויסערען פאסטען דארפען זיין דריי פאכיג.

1. געווארענט זיין מער מכבה צו זיין די תורה נישט צו שמיסען בשעת'ן ליינען (ועי' ספר ואמרו אמן על הלכות עניית אמן באריכות שהדפסתי לפני 10 שנים).

2. יעדען עש"ק זאל דער בעל קורא מגיה זיין די וואכעדיגע סדרה אין דעם ספר תורה וואס מען גייט ליינען דעם מארגען.

3. מען דארף לאזען דינגען א סופר סת"ם וואס זאל ארום גיין אין אלע אידישע שטיבער פון דער קהילה, און בודק זיין אלע מזוזות און אויב מעגליך אויך אלע תפילינס, די באצאלונגען פארען סופר זאלען גענומען ווערען פון קהל'ס קאסע וכו', עיי"ש באריכות.

— ה —

פסולע ספרי תורות

עס איז לייעדער א גרויסער בזיון צו זאגען, אז א גרויסע פראצענט פון די בתי מדרשים האבען פסולע ס"ת און אפילו פון די כשרע איז א גרויס חלק בשעת הדחק און בדיעבד, אזוי אז עס קען אויסקומען טייל מאל אז מ'זאל נישט עולה זיין מפטיר טוט מען א גרעסערע עילוי נשמה פאר די אבות ווי נאך איז יא עולה, ווייל אויב דער ס"ת טויג נישט ח"ו דעמאלס האט מען געמאכט 2 ברכות לבטלה חוץ דעם וואס מען האט נישט יוצא געווען מצות שמיעת אין קרה"ת. דאס קען אויך זיין אן אורזאך פון די פיהלע טראגעדיעס ביי ס"ת וואס מען לייגט אין פסולע ס"ת רח"ל, אזוי ועט אויס פון דעם ערשטען תיקון וואס הגה"צ ר"י גרינוואלד זצ"ל שרייבט ווי פריער דערמאנט.

דעריבער מאכען מיר א אויפרוף צו אלע רבנים, שמשים, גבאים, מיט ראשי קהילה, וואס אויף זיי ליגט געצליך דער אחריות פון די אלע ב"כות וואס ווערען געמאכט אויף די תורה, מיט'ן חיוב פון מצות קרה"ת, דאס זיי זאלען געבען ואמארט בודק און מגיה זיין זייערע ס"ת ביי א סופר מומחה וירא"ש מאוד.

באמערקונג: עס קען פאסירען אז מען האלט זיך אפ פון געבען בודק זיין די ס"ת בלויז צוליב געלט מאנגעל, דעריבער איז די פאסיגע עצה צוזאמען

נעמען די עקסטפענסעס ביי די מתפללים וואס וועלן גערען צו שטייער געבען פאר אזא חשובע מצוה, דערצו וואס דער צוועק איז זיי זאלען אויסגעהיט ווערען פון ברכות לבטלה.

– ו –

אן אויפרוף צום ציבור

יעדער פריוואט מענטש וואס איז עולה צו די תורה, און באמערקט דאס מינדעסטע ענדערונג, צ.כ.ש. אותיות וואס זענען דריט אדער נאך ליכטיגער, אדער איין אות רירט צו דעם צווייטען, אדער א אות איז אין מיטן אפגעהאקט, אדער עס פעלט תגין, אדער אן אות וואס איז נישט געשריבען געהעריג, צ.כ.ש. אן וא"ו וואס זעט אויס ווי א רייש, אדער א ענגע כ"ף וואס זעט אויס ווי א רייש, א ה"י וואס זעט אויס ווי א קו"ף, א.ד.ג. איז ער מחויב ע"פ תורה מעורר צו זיין דעם רב און די אנדערע אנפירער פון די קהילה אז מען זאל זעהן צו פארעכטען דעם ס"ת.

– ז –

פערציג טויזענט אידען האבען יארען לאנג געלייגט פסולע תפילין

אין ספר שו"ת רב פעלים ח"ד סי' כ' ווערט געברענגט דאס אין די גאנצע שטאט „באגדאד" וואס האט באזיצט 40 טויזנט פערזאן העכער בר מצוה, רעכטע שומרי תו"מ, וואס צוליב אום וויסענקייט האבען די יארען לאנג געטראגען תפילין וואס זענען נישט געווען מרובע. (קווארדאט, די לענג און די ברייט איינעג) ביז עס איז אנגקומען א איד און האט דאס אנאכט גענומען און תיכף מעורר געווען און אויפגערודערט די שטאט, ביז די גאנצע שטאט איז געגאנגען תאדארם. עס זענען זאויפארט אנגענומען געווארען ריכטיגע שריט צו פארעכטען דעם פעלער דורך הגה"צ ר' יוסף חיים בעל איש חי וצ"ל דער מרא דאתרא פון שטאט. זעהן מיר פון דעם אז בלויז די נאכלעסיגקייט פון איין קליינעם פרט פון הלכות תפילין האט צוגעברענגט אזא גרויסען מכשול, וואס האט געפאסעלט די גאנצע תפילין.

און וויסען זאלט איר אז די דורות זענען גארנישט בעסער געווארען נאר אדרבא פיהל ערגער. אז די מכשולות גרייכען שוין איבערן קאפ.

דעריבער וועלען מיר ציטירען איינס בא איינס די מכשולות וואס זענען היינט צו טאג אקטועל ביי תפילין וואס טייל דערפון קען דער פריוואטער מענטש אויך נאכקאנטראלירען און טייל מוז געטאן ווערען אויסשלידלעך דורך א סופר מומחה ויר"ש.

1. **פראבלעם:** די תפילין זענען טייל מאל נישט פינקטליך קווארדאט.

עצה: אויסצומעסטען מיט א מילימעטער מעסטער אויב די לענג און די ברייט איז איינעג, אדער אפילו מיט סתם א פאפירעל ווי עס ווערט צוגעברענגט אין מ"ב (סי' ל"ב).

2. **פראבלעם:** דער תיתורה וואס דאס באדייט דער אינטערשטע חלק פון תפילין דארף אויך זיין קווארדאט

עצה: דאס זעלבע ווי נומער 1.

3. **פראבלעם:** די תפירה (די פאדעם מיט וואס די תפילין איז צחאם גענייט דארף אויך זיין קווארדאט. און זייער אפט איז דאס נישט קחאדראט.

עצה: אזוי ווי נומער איינס, דער ת"א זאגט עדות אז דאס קען פאסירען אפילו ביי גיטע סופרים.

4. **פראבלעם:** סיי דער קווארדאט פון נומער 2, סיי דער קווארדאט פון נומער 3, דארפען זיין סיי פון אויבען און סיי פון אונטען דאס מיינט סיי דער תיתורה סיי די תפירות דארפען זיי קווארדאט אויבען און אינטען.

דער מ"ב שרייבט (סי' ל"ב ס"ק קע"ז) אז ליידער בעווה"ר זייער אסאך מענטשען גיבען נישט אכטונג אויף די תפילין אז זיי זאלען זיין געהעריג קווארדאט, און אפי' צווישען די מדקדקים במצות איז פארהאנען אזעלכע וואס גיבען נישט אכטונג נאר אויף די אויבערע טייל פון די בתים עס זאל זיין קווארדאט. אבער זיי קוקען זיך נישט אום אויף די תיתורה, און אויף די תפירות וואס דאס איז אויך מעיקר הדין. און עס איז זייער גרינג צו פארעכטען.

5. **פראבלעם:** אפילו די תפילין וואס זענען געווען נייערהייט געהעריג קווארדאט אויב מען זעהט אן ענדערונג צום ביישפיל די שפיצען זענען אפגעהאקט אדער די בתים זענען אויסגעבויגען אדער די תיתורה איז אויסגעבויגען אדער די תפירות זענען קאליע געווארען דארף מען דאס תיכף פארעכטען (מ"ב שם קפ"א).

6. **פראבלעם:** טייל מאל זענען די בתים אליין נישט קווארדאט קלעבען זיי סופרים ארויס א מין קאלעך וואס מאכט קווארדאט די בתים (שו"ת נו"ב ס' א', חיי"א כלל י"ד אות ב').

עצה: דאס בעסטע איז נישט צו קויפען נאר ווייסע תפילין פארען פארבען און צו זיין מער געזיכערט זאל מען דאס נעמען צו א סופר ירא"ש וואס פארשטייט צו בתים נישט ביי דעם ביי וועמען מען האט דאס געקויפט, טייל האבען מורא צו קויפען ווייסע בתים פון א"י ווייל ער וועט נישט האבען ווי אזוי צו פארבען, דעריבער זאל מען וויסען אז די סופרים פארבען תפילין.

7. **פראבלעם:** עס איז א גאר אפטע ערשיינונג אז די קריצען ביי תפילין של ראש זענען געפעלשט, דאס הייסט אז די עיקר הלכה איז אז איין בית מוז זיין אפגעטיילט פון צווייטען. מען זאל דאס גיט דערקענען, אסאך סופרים מאכען א שווינדעל און זיי פארקלעבען די ריכטיגע קריצען און אויף דעם קלעב טוהען זיי אויספארעמען נייע שיינע קריצען, דאס איז פסול (חיי"א ה' תפילין, בה"ל סי' ל"ב, מ). אזוי איז פארהאנען נאך צענדליגע פראבלעמען דעריבער איז די עצה צו קויפען די בתים פון א ירא"ש ומדקדק במצות, און דערנאך געבען צו באקוקען פאר א סופר מומחה ויר"ש וואס פארשטייט צו בתים

– ח –

נישט ערליכע סופרים

דער חת"ס שרייבט (ח"ו סי' פ"ג) פאר א רב נאך אין זיינע צייטען אז די סופרים פון זיינע צייטען זענען נישט בקי און זענען מכשיל הרבים און עס איז פארהאנען הונדערטער ערליכע אידען וואס האבען נאך נישט געלייגט אין זייער לעבען קיין כשרע תפילין און די רבנים מאכען זיך נישט וויסענדיג אויף זיי, און אזוי שרייבט אויך דער קסת הסופר אין נאמען פונעם משנת חכמים.

דער חיי"א שרייבט אז רוב סופרים אין זיינע צייטען זענען נישט קיין נגיד תורה אין א סאך פלעצער האט ער געזען אז זיי האבען נישט קיין ירא"ש און אלע זייערע מעשים איז בחזקת פסול און מען טאר נישט קיין ברכה מאכען אויף זייערע תפילין ומזוזות אפילו דער כתב איז מהודר ווייל זיי זענען נחשד אויף חק תוכות און שלא כסדרן.

ט: וואס זאלען מיר שוין זאגען היינטיגע צייטען?

– ט –

מענטשען גייען אין פאפירענע תפילין

ליידער זענען פארהאנען טויזנטער אידען וואס גייען ארום אגאנץ לעבען מיט בתים וואס זענען געמאכט פון פלעסטיק, אדער הארטע פאפען דעקעל, דאס קען פאסירען אפילו ווען מען קויפט דאס פון אן אייגענעם קאזען לויט ווי מיר זענען אינפארמירט. די איינציגע עצה אויף דעם איז צו קויפען דירעקט פונעם בתים מאכער און נאר דאן ווען מען קען איהם אלץ ערליכער איד און מדקדק במצות, דערנאך זאל מען עס הערשט ווייזען פאר א סופר.

– י –

תפילין סעט און מזוזה סעט

ברוך מזכיר נשכחות! איך בין געווען אמאל אין א ספרים געשעפט האב איך געהערט ווי איינער קומט אריין און פארלאנגט א בר מצוה סעט! האט איהם דער פארקויפער געפרעגט וויפיהל ווילט איהר ספענדען און לויטען פרייז האט ער איהם פארקויפט פאר בערך 25 דאלאר, שומו שמים!!! די בתים זענען ריכער געמאכט פון פלעסטיק מיט פרשיות פון פאפיר אדער אינגאנצען אן א פרשיות, דער טלית איז א שאל וואס אפילו זאל זיין כשר'ע מטריאל איז מען אויך נישט יוצא די מצוה (עי' מג"א סי' ת' וספרי גדולי יהודה על ה' ציצית) כ"ש אז די ציצית פונעם שאל זענען שטריקלעך, קומט אויס דער ס"ה פונעם גאנצען פעקעל 3 ברכות לבטלה פון די ציצית און די תפילין, און נישט מקיים געווען א גאנץ לעבען ציצית און תפילין, ווייל דאס קען איך זאגען אויף זיכער

ווי אלע פאַך לייט ווייסען גוט אַז תפילין מיט פרשיות וואָס מען צאָלט דערפאַר אַפילו 35-40$ און נאָך מער איז נישט מעגליך עס זאָל זיין כשר. ווייל דער כתיבה מאַכער און דער סופר קענען דאָס בשום אופן נישט פאַר אַזאַ פרייז ערצייגען. און יעדער נייען טאָג טעגליך הונדערטער אידען איינקויפען אַ כר מצוה סעט ביי די גרויסע דעפאַרטמענט סטאָרס. ווי מען קען באַקומען די תפילינס אין אַלע פאַרבען, עס זאָל ״מעטשען״ צום ״סוט״. די סיבה איז ווייל דאָס עם הארצות איז וייער גרויס און די רבנים זענען נישט גענוג מעורר.

— יא —

תקנה קעגען וואַקסענדע מכשולות אויפרוף צו ראשי ישיבה און מנהלים

יעדער וואַקסען אַרויס יערען טאָג אַנדערע מכשולות און גלייכצייטיג וואַקסט דאָס עם הארצות מיט'ן פולען טעמפאָ. דאָס אַלע ברענגט צו אַז די פסולע תפילין ומזוזות ווערען אַלץ מער און מער פאַרפלייצט. און דאָס כלל ישראל נויטיגט זיך אַ באַלדיגען הילף זיך אַרויסצודראַפען פון דעם שווערען געראַנגעל מיט די מוסרים קלים וואָס פאַשפרייטען פסולע תפילין ומזוזות, עס ליגט אַ פליכט אויף יעדען אייציגען בן תורה צו זוכען אַן אויסוועג ווי אַזוי מען רוימט אַרויס די פסולע תפילין ומזוזות, און מען היט אויס מען זאָל נישט נכשל ווערען ווייטער. איין עצה וואָס מיר טראַכטען פאַר אַ גלונגענע, מען זאָל איינפירען אין די ישיבות מען זאָל לערנען מיט די תלמידים יעדעס יאָר מיט אַ שיכט פון בחורים אַלין אַ זייטען שיעור הלכות סת״ם דאָס מיינט די גמרא מנחות טואו״ת שו״ע סי׳ ל״ב ביז סי׳ ל״ז גרינטליך.

די צורות האותיות זאָל געלערנט ווערען דורך אַ געניטען סופר ירי״ש אַזוי אַרום אַז ווען מען קויפט זיך תפילין אָדער מזוזות זאָל מען קענען מער ווייניגער אַליין באַמערקען אויב עס איז כשר אָדער פסול דאָס וואָלט געווען אַ געוואַלדיגע אויפטו אויף להבא.

ווענען פאַרגאַנגענהייט איז אַ שטיקעל עצה וואָס איז אַן הצלה פורתא מען זאָל זיך צוזאַמען נעמען אין יעדען ביהמ״ד אַפּאָר אידען לשם מצוה לזכות הרבים און צוזאַמען געמען געלט און אויסצאָלען אַ סופר וואָס זאָל קומען אין ביהמ״ד אַריין אַוואַך אָדער מער לויט'ן געברויך און יעדער מתפלל פון ביהמ״ר זאָל זיך ברענגען זיינע מזוזות און תפילינס בודק צו זיין, און דאָס איז אַ פליכט אויפן רב צו שאַפען די עסקנים.

— יב —

די תפילין האָבען אוהם געהאָלפען מיט קינדער

עס האָט פאַסירט לעצטענס ביי אַ וויליאַמסבורגער איד (רוצה בעילום שמו) וואָס האָט לאַנגע יאָרען ל״ע נישט געהאַט קיין קינדער.

ויהי היום האָט ער זיך געגעבען בודק זיין די תפילין און שאַקירט געוואָרען געוואָר ווערענדיג אַז דער וואָרט בניכם פון ״למען ירבו ימיכם״ האָט געפעלט טאָטאַל נישט לאַנג נאָך דערויף וואָס ער האָט זיך געקויפט נייע כשר'ע פרשיות איז ער מיט השי״ת'ס הילף געהאָלפען געוואָרען. שמעו עמי בינה זאת!

— יג —

די מורא'דיגע טראַגעדיע — דורכ'ן נישט באַקוקען די מזוזה!

די מעשה האָבען מיר ערהאַלטען דורך אַ דירעקטען טעלעפאָנישען באַריכט ומעשה שהי׳ כך הי׳, ביי אַ איד אין א״י אין בני ברק איז ל״ע פאַר קיינעם געדאַכט שטערבליך קראַנק געוואָרען אַ יונג קינד פּלוצלינג. דער פאָטער'ס אַ גוטער שכן וואָס האָט זיך שוין געהאַט אָנגעהערט וייער פיהל פון רעבישע מופתים האָט תיכף אָנגעפרעגט איינעם פון די גרויסע חסידישע רביים אַן עצה, האָט דער רבי געלאָזט ענטפערען מען זאָל זאָפאַרט בודק זיין די מזוזות. דער שכן האָט דאָס איבער געגעבען פאַרען פאָטער און דער פאָטער וייענריג אַ מתנגד האָט באַשלאָסען צו פרעגען ויינעם אַ ליטווישען ראש ישיבה אַ מפורסם'דיגער גדול צו ער זאָל פאָלגען די עצה. דער ראש ישיבה האָט פאַרדאַמט די עצה באַמערקענדיג מיט געציילטע ווערטער דאָס איז חסידישע מעשיות (יעדער איז אַ שטיקעל ב״י אין ה׳ מזוזה היינט צו טאָג אויך חסידות) אַז דאָס קינד איז קראַנק דאַרף מען גיין צו אַ דאָקטער און נישט מעהר.

ביז אַ קורצע צייט איז דאָס קינד ל״ע נפטר געוואָרען דער חסידישער שכן בעת ער איז געגאַנגען מנחם אבל זיין האָט ער פון גרויס אמונת צדיקים זיך נישט געקענט צוריקהאַלטען און אַראָפּגענומען די מזוזה אַן ערלויבעניש. שטעלט אייך פאַר וואָס ער האָט דאָרט געפונען? דער וואָרט בניכם פונעם פסוק למען ירבו ימיכם האָט געפעלט!!!

— יד —

מדה כנגד מדה

ענדליך צו די פריערדיגע מעשה האָט פאַסירט ביי אַ צווייטען איד אין א״י וואָס האָט געליטען זייער שווער אויפן האַרץ ל״ע האָט אים אַ רבי מייעץ געווען בודק צו זיין די תפילין ומזוזות טאָמער וענען זיי נישט אין אָרדענונג, וכך הזה: מען האָט געטראָפען אין איינעם פון די מזוזות אַז עס האָט געפעלט דער וואָרט ״לבבך״. האָט מען באַלד געטוישט די מזוזות און די מחלה איז נענצליך פאַרשוואונדען געוואָרען. די דאָקטורים האָבען זיך נישט געקענט גענוג אָנוואונדערען פון דעם פלוצלינגריגען אומגעריכטען ענדערונג.

די מעשיות זענען באַלערענדע מוסר רייד פאַר אַלע לייענער. זיך נישט צו ווימען און זאָפאַרט בודק זיין די תפילין און מזוזות ווייל עס קען מעגליך זיין ביי איינעם וואָס ער האָט באַנקראָטירט אַז עפעס האָט נישט געטויגט מיט'ן וואָרט ״מאודך״.

איינער וואָס האָט שלאָפלאָזע נעכט, קען זיין דאָס וואָרט ״ובשכבך״ איז נישט כשר געשריבען.

איינער וואָס האָט ל״ע צער גידול בנים אָדער איז אַליין פרי אוועק פון דעם עולם ל״ע, קען זיין אַז דער פסוק ״למען ירבו ימיכם וימי בניכם״ איז נישט כשר.

איינער וואָס די פרנסה נייט איהם עפעס נישט, קען זיין אַז עפעס טויג נישט מיט'ן ״ואספת דגנך״ וגו׳.

איינער וואָס ליידט שטאַרק אויפן מאָגען, קען זיין אַז דער ״ואכלת ושבעת״ טויג נישט.

איינער וואָס דאָס קינד וויל נישט צו לייגען דעם קאָפּ צום לערנען, קען זיין אַז דער ״ולמדתם אותם את בניכם״ טויג נישט.

איינער וואָס האָט אַ פחד כאַנאַכט פון גנבים, קען זיין אַז דער ״בשבתך בביתך״ טויג נישט.

איינער וואָס האָט געהאַט ל״ע אַן עקסידענט, אָדער ער האָט פשוט מורא אַרויס צו גיין אויף די גאַס, קען זיין אַז דער ״ובלכתך בדרך״ טויג נישט.

איינער וואָס האָט הרהורי אמונה אין בטחון מיט השגחה פרטית, קען זיין אַז דער ״פן יפתה לבבכם״ וגו׳ טויג נישט.

איינער וואָס האָט ל״ע נישט געהאַט קיין קינדער, קען זיין אַז דער ״קדש לי כל בכור״, אָדער ״וימי בניכם״ טויג נישט.

איינער וואָס איז שטאַרק נישט אַפּעטיטלעך צום לערנען, קען זיין אַז דער ״ודברת בם״ טויג נישט.

איינער וואָס עס קומט איהם אויס אַסאַך אַרום צו וואַנדערען און אַוועק צו זיין פון דערהיים, קען זיין אַז דער ״ואבדתם מהרה מעל הארץ״ טויג נישט.

איינער וואָס ליידט אויף האַנט ווייטאָג קען זיין אַז דער ״על ידך״ אָדער ״על ידכם״ טויג נישט.

איינער וואָס ער ליידט אויף אויגען ווייטאָג, קען זיין אַז דער ״בין עיניך״ אָדער ״בין עיניכם״ טויג נישט.

די אַלע זאַכען זענען נישט קיין כללים ווייל די פאַרבאָרגענע סודות וואָס ליגט באַהאַלטען אין יערען שטראַך פון יעדען אות איז ווייט ווייט העכער פון אונזערע השגות. דעריבער קען מען נישט אויסרעכענען וועלכע פסול האָט אַ שייכות צו וועלכע אָנשיקעניש. יעדענפאַלס איז מען מחויב על כל צרה שלא תבא ואַפאַרט בודק צו זיין די מזוזות און תפילין.

אויב מען נייט קויפען תפילין אָדער אַ מזוזה זאָל מען געוואָרינט זיין צו קויפען אַ מזוזה נאָר ביי אַ ירא״ש. און עקסטער לאָזען באַקוקען ביי אַ צווייטען סופר ירי״ש און בודק זיין מינימום 2 מאָל אין 7 יאָר.

טייל קהילות האָבען געהאַט אַ תקנה אין דער אַלטער היים אַז יעדען חודש אלול מוז מען לאָזען בודק זיין די מזוזות און תפילין.

אין זכות פון די גרויסע מצוה וועלן מיר באשירעמט ווערן פון אלע צרות און זוכה זיין בקרוב צו די גאולה שלימה בב"א.

נ.ב.

ווער עס האט אינטערעס צו זיין בכלל מזכה הרבים און העלפען אין די געוואלדיגע מצוה פון תפילין און מזוזות זאל זיך ווענדען טעלעפאניש אדער שריפטליך צו:

RABBI S. GROSS
4711 — 12 Ane
Brooklyn, N.Y. 11219
Tel. 436-8086

די וויכטיקייט פון כשר'ע מזוזות

א רוף צו אלע אידן

פון **הרב שלום יהודה גראס**

רב דקהל "מגן שאולי" דיהאלמין ור"מ בישיבה וכולל "בית ישעיי", ברוקלין, ניו יארק. בעמח"ס **נפש ישעי'** על מאכלות אסורות, **קובץ ספרים בעניני כשרות** מ"ב חלקים, **שמירת המצוות כהלכתן** כ"ג חלקים ועוד

לעצטנס האבן מיר געשריבן וועגן דער נאכלעסיקייט פון נישט־אומקוקן זיך אז די מזוזות זאלן זיין, כפרט אין די זומערדיקע וואוינונגען, אין קעמפס, באנגעלאוס, האטעלן, א. ד. גל., זיין געהעריג, כשר, ווייל ווי באוואוסט, זיינען די מזוזות אין די זומער־פלעצער מערסטען טיילס נישט אין ארדענונג. די סיבות דערפון זיינען פאלגענדע:

א) געוויינליך איז דער דורכשניטליכער איד נישט אזוי מדקדק ארויפצושטעלן אן איינגעקויפטע מזוזה אין דער זומער־וואוינונג, ווי ער טוט עס אין זיין שטענדיגער וואוינונג א גאנץ יאר. ווייל ער פארלאזט זיך, אז אויף 2 חדשים וועט כשר זיין די מזוזה וואס געפינט זיך דארט.

ב) אפילו דער וואס איז שוין יא מדקדק און קלאפט־אן אויך זומער א נייע, אייגענע מזוזה, זוכט ער אויך צו שפארן געלט ווי ווייט מעגליך און ער קויפט פון די ביליגע מזוזות, וואס זיינען 90 פראצענט פסול (ועיין בספר נפש ישעי' ח"א עמוד ע"ט באריכות).

ג) טייל מיינען, אז זומער פעלט בכלל נישט אויס קיין מזוזה.

ד) מען פארגינט זיך נישט צו קויפען א געהעריגע מזוזה, טראכטענדיג אז איבעראיאר וועט מען דאס מוזען איבערלאזען פאר אנדערע.

איצט, מורי ורבותי! לאמיר מאכן א שטיקל חשבון הנפש, וואס די זומער־חדשים קאסטן־אפ — די באנגעלאו קאסט כמעט צוויי טויזנט דאלאר, מופן אהין און אהער — בערך 300 ביז 400 דאלאר, אנדערע אויסגאבן, ווי עסנווארג און נויטיקע שטוב־זאכן, — בערך 600 דאלאר. טייל קינדער ווערן געשיקט אין קעמפס — בערך 1,000 דאלאר א קינד. ווער עס האט מערערע קינדער בלעה"ר, גרייכט דאס אין די טויזנטער. אזוי אויך די וואס הערן "לידער" באראבעוועט דורכ'ן זומער, — קומט צו אן עקסטערע עקספענס פון שווערע טויזנטער דאלארן. חוץ דעם וואס עס קען נאך אמאל אפקאסטן עגמת נפש און הארץ־עסעניש, וואס איז פארבונדן מיט גרויסע דאקטאר־בילס, א.ד.גל. יאט אויף דעם אלעם קארגט מען גארנישט, אבער ווען עס האנדלט זיך אין אזא געוואלדיקער גרויסער מצוה ווי מצות מזוזה, קארגט מען 10 אדער 20 דאלאר, און מ'קויפט זיך איין ביליקע מזוזות.

אפילו דער וואס קויפט שוין יא א געהעריגע מזוזה, פארגעסט זיך אז די זומערדיגע מזוזה מוז מען אויך בודק זיין, פונקט ווי די פון א גאנץ יאר.

מיט גרויס פרייד קענען מיר מיטטיילען, אז די התעוררות אין דער היניקער האט אפגעקלונגען אויף ווייט און ברייט איבער גאנץ ניו יארק, נאך מער רבנים זיינען אויך נתעורר געווארן און האבען גע'דרשנ'ט פייערדיג אין זייערע דרשות וועגן דער וויכטיגקייט פון באזארגען זיך מיט הונדערט־פראצענטיגע כשר'ע מזוזות, אפילו אין די זומער־וואוינונגען, און כ"ש א גאנץ יאר.

די רעזולטאטען פון דער התעוררות זיינען געוואלדיגע. א סך אידען האבען באלד ביים אנקום אין קאנטרי זיך גענומען צו די מזוזות, און ביים עפענען די מזוזות זיינען זיי שיער־ניט געפאלן חלשות — זעענדיג פאר זיך א שוידערליך בילד, א צורה פון א "מאנקי" אויפגעמאלן אין דער מזוזה. אט דאס איז געווען דער גאנצער אינהאלט פון דער מזוזה רח"ל. אין דער זעלבער קאלאניע, ווען מ'האט געעפענט א צווייטע מזוזה, האט מען געטראפען געדרוקטע אותיות אויף פאפיר. אן אנדערע מזוזה האט מען געטראפן גאנץ ליידיג, אן א ווערטער. דער סך־הכל פון דער באנגעלאו־קאלאניע, וואס באשטייט פון 30 משפחות בלע"ה, איז, אז קיין איין־איינציגע מזוזה איז נישט געווען כשר, און אזוי זיינען די באנגעלאוס באוואוינט געווארען צענדליגע יארן נאכאנאנד דורך אמת־היימישע אידען פון העכסטען קלאס.

אין א געוויסער באנגעלאו וואו עס איז מיט א פאר יאר צוריק דערטרונקען געווארן א טאטע פון צוויי קינדער ל"ע, האט מען געטראפען א פסול'ע מזוזה. אויך האט מען געטראפען ליידיגע מזוזה־שיידלעך אן מזוזות אינעווייניג. עס זיינען אויך געפונען געווארען מזוזות מיט די אויפשריפטען "פרשנדתא", "וויזתא", "עשרת בני המן" וכו'. דאן האט זיך גענומען פון דעם וואס עפעס א קל האט צעשניטן א מגילת אסתר אין קליינע שטיקלעך און דאס פארקויפט אלס מזוזות.

על כן בעטן מיר פון די אלע וואס האבען נאך נישט בודק געווען זייערע מזוזות אין קאנטרי (ווי אויך פון א גאנץ יאר) — האט רחמנות אויף אייערע קינדער! אזוי ווי די חז"ל זאגען (שבת ל"ב ע"ב, טור ב"י ה' מזוזה יו"ד סי' רפה"ס) אז אין זינד פון מזוזה ווערען פארשניטען די לעבענס פון קליינע קינדער יונגערהייט ל"ע. האט רחמנות אויף זיך! ווייל די מזוזה איז א שמירה פאר אידען, וואו ער גייט און וואו ער קומט. אינטערעסאנט איז, וואס דער ב"י שרייבט (יו"ד ס' רפ"ה), אז דאס איז אן אפענער נס, וואס די וואס האבען נישט מזוזות אויף די טירן ווערן געשעדיגט און דער וואס האט יא א מזוזה אויף דער טיר ווערט נישט געשעדיגט!

צענדליגער אומגליקען האבען פאסירט אין פארלויף פון די לעצטע פאר יאר, באזונדערס אין די זומער צייטען, עקסידענטן ל"ע אן א שיעור, הונדערטער שטיבער זיינען בארויבט געווארען; יונגע מענטשן זיינען ברוטאל דערמארדעט געווארען על קידוש השם אין האלד־אפס, און נאך פארשידענע אומגליקען וואס מען קאן נישט מיט געלט צוריקברענגען. און נאך איצט האט איר אלע ברירות צו ספענדען די פאר דאלער וואס עס דארף קאסטען א מזוזה און באשיינען די זומער־באנגעלאו מיט מהודר'דיגע מזוזות פון ערשטען קלאס. דורך דעם זענט איר בעזהשי"ת פארזיכערט, צוזאמען מיט אייער הויזגעזינד, דעם גאנצען מעת־לעת מכל צרה שלא תבא ברוחניות ובגשמיות.

הרב שלום יהודה גראס, אב"ד דקהל "מגן שאולי" ד'האלמין